

نعتیہ شاعری

وَرَفَعْنَا لَكَ ذِكْرَكَ

(اے انسان تو لاءِ تنهنجو ذڪر بلند ڪيو)

ڊاڪٽر ميمڻ عبد المجيد سنڌي

سنڌي ادبي اڪيڊمي لاڙڪاڻو

چاپو: پهريون

[تعداد: ۵۵ هزار

رمضان المبارک ۱۴۰۰ھ، مطابق آگست ۱۹۸۰ع

✓ (هن ڪتاب جا جملي حق مؤلف وٽ محفوظ آهن)

44534

17.5.81

قيمت ۳۰۰۰ روپيا

چاپيندڙ:

سيد خادم حسين شاهه

ملن جو هنڌ:

۱- ميمڻ عبدالوحيد سنڌي، لاهوري محلو لاڙڪاڻو.

۲- عجائب اسٽورس، فريئر روڊ، سکر.

۳- ادبيات بڪ سٽورس، هاسپيٽل روڊ، حيدرآباد.

هي ڪتاب سيد خادم حسين شاهه، ڊائريڪٽر سنڌي ادبي
اڪيڊمي لاڙڪاڻو، نيوگريڊن پرنٽرس، صدر حيدرآباد مان
جهاني پڌرو ڪيو.

فهرست

۴۱	۴- عباس بن مرداس	۸	پیش لفظ
۴۱	۵- عبدالله بن رواحه	۹	۱- اکر
۴۲	۶- عبدالله بن زبیری		مقدمہ
۴۲	۷- کعب بن مالک	۱۸	<u>باب پھر دیون</u>
۴۳	۸- حضرت حمزہ		۱- نعت جی وصف
۴۳	۹- حضرت بی بی فاطمة الزعرا	۲۰	۲- نعتیہ شاعری
		۲۳	جا محرکات
۴۴	۱۰- حضرت ابوبکر صدیق	۲۴	۳- نعت جی اہمیت
۴۴	۱۱- حضرت عمر	۲۹	۴- عربی ۾ نعتیہ شاعری
۴۴	۱۲- حضرت عثمان		جی ابتدا
۴۵	۱۳- حضرت علی المرتضیٰ	۲۹	۵- ابوطالب جو نعتیہ
۴۵	۱۴- حضرت بی بی عائشہ		کلام
۴۵	۱۵- حضرت صفیہ	۳۱	۶- ام معبد جی نعت
۴۶	۱۶- حضرت عاتکہ	۳۴	۷- غیبی آواز
۴۶	۱۷- ابو سفیان	۳۶	۸- پشرب جی ہارن جو
۴۶	۱۸- گراڑی عورت		نعتیہ گیت
	جی نعت		<u>باب دیو</u>
۴۷	۱۹- قصیدہ جنیہ		عربی نعتیہ شاعری
۴۷	۲۰- امام زین العابدین	۳۷	۱- اعلیٰ جی نعت
۴۸	۲۱- امام اعظم	۳۸	۲- کعب بن زہیر
۴۸	۲۲- ابو نواس جو شعر	۳۹	۳- حسان بن ثابت
۴۹	۲۳- ابوالعتاہیم		

- ۱۵۔ قادر بخش اہل ۷۹
 ۱۶۔ آخوند امجد علی سہا ۸۰
 ۱۷۔ مخدوم محمد ابراہیم ۸۰
 ۱۸۔ خواجہ محمد سعید ۸۰
 ۱۹۔ مخدوم اللہ بخش ۸۱
 ۲۰۔ بھائی ۸۱
 ۲۱۔ میر علی نواز علوی ۸۲
 ۲۲۔ محمد اسماعیل روشن ۸۲
 ۲۳۔ مولانا دین محمد ۸۳
 ادیب
 ۲۴۔ ہدایت علی نجفی ۸۴
 ۲۵۔ غلام عمر آریجو ۸۳
 ۲۶۔ بیون زبانوں ۸۳
 باب چوتھون

سندھی ہر نعتیم شاعری فصل پھر دیون: ابتدا ۸۵

- ۱۔ مخدوم ابوالحسن ۸۶
 ۲۔ شاہ لطف اللہ قادری ۸۶
 ۳۔ مذہبی شاعری ۸۷
 ۴۔ مخدوم ابوالحسن ۸۷
 ۵۔ مخدوم ضیاء الدین ۸۷
 ۶۔ مخدوم محمد ہاشم ۸۸
 فصل ہیو

الف اشباع کیت و بیت ۱۔ مخدوم غلام محمد بگانی ۸۹

- ۱۷۔ حافظ ۶۸
 ۱۸۔ جامی ۶۹
 ۱۹۔ عرفی ۶۹
 ۲۰۔ فیضی ۷۰
 ۲۱۔ قدسی ۷۰
 ۲۲۔ قا آنی ۷۱
 ۲۳۔ غالب ۷۱
 ۲۴۔ اقبال ۷۱
 ۲۵۔ ہندستان جا بیا ۷۲

پارسی شاعر سندھ جا پارسی شاعر

- ۱۔ سید شاہم جہانگیر ۷۲
 ہاشمی
 ۲۔ محسن لٹوی ۷۳
 ۳۔ شاہم فقیر اللہ علوی ۷۳
 ۴۔ میر علی شیر قانع ۷۴
 ۵۔ میر ضیاء الدین ضیا ۷۴
 ۶۔ خواجہ عبدالحق ۷۵
 ۷۔ میر عظیم الدین لٹوی ۷۵
 ۸۔ سچل سرمست ۷۵
 ۹۔ میر غلام علی مائل ۷۶
 ۱۰۔ صاحب نو شکار پوری ۷۷
 ۱۱۔ صنعت شکار پوری ۷۸
 ۱۲۔ سید محمد شجاع ۷۸
 ۱۳۔ مرزا عطا محمد ۷۸
 ۱۴۔ محمد صالح وزیر آبادی ۷۹

سہدات جي شاعرن ۾
عربي ۽ ۾ ذمتيم ڪلام

- ۱- شاه فقير الله علوي ۶۱
  - ۲- قادر بخش بيدل ۶۱
  - ۳- هدايت علي نجفي تارڪ ۶۱
  - ۴- حسنين علي شاه ۶۱
- باب ٽيون

فارسي ۽ ۾ ذمت گوئي

- ۱- فردوسي ۱۳
- ۲- ابو سعيد ابوالخير ۱۴
- ۳- سنائي ۱۴
- ۴- سيد حسن غزنوي ۱۴
- ۵- خاقاني ۱۴
- ۶- نظامي گنجوي ۱۴
- ۷- خيام ۱۵
- ۸- سيد عبدالقادر جيلاني ۱۵
- ۹- عطار ۱۵
- ۱۰- خواجہ معين الدين ۱۵
- چشتي
- ۱۱- رومي ۶۶
- ۱۲- سعدي ۶۶
- ۱۳- بو علي شاه ۶۷
- ۱۴- خواجہ نظام الدين ۶۷
- دهلوي
- ۱۵- امير خسرو ۶۸
- ۱۶- عراقي ۶۸

- ۱۳- قطرب ۴۹
- ۲۵- ابوالقاسم ۵۰
- محمود زمخشري ۵۰
- ۲۶- ابن عربي ۵۰
- ۲۷- محمد بن احمد ۵۰
- ابن جعفر اندلسي
- ۲۸- ابن خلدون ۵۱
- ۲۹- ابن الفارض ۵۱
- ۳۰- جمال الدين الصرصري ۵۲
- ۳۱- قصيده برده ۵۲
- ۳۲- ابن نباته مصري ۵۴
- ۳۳- شهاب الدين محمود ۵۵
- ۳۴- شيخ عبدالرحيم الترمذي ۵۵
- ۳۵- شيخ احمد ثاوسري ۵۵
- ۳۶- ابن حنبل الحمدي ۵۶
- ۳۷- حافظ ابن حجر ۵۶
- عسقلاني
- ۳۸- شاه ولي الله ۵۶
- ۳۹- آزاد بلگرامي ۵۷
- ۴۰- شاه عبدالعزیز دهلوي ۵۷
- ۴۱- شيخ عبدالله شبر اوي ۵۸
- ۴۲- شيخ حسين دجاني ۵۸
- ۴۳- قاضي ابوبڪر ۵۹
- بن سيرين
- ۴۴- شيخ عبدالغني النابلسي ۵۹
- ۴۵- احمد شوقي ۵۹
- ۴۶- قصيده ذوالقافيتين ۶۰

- ۱- حاجي طاهر محمد ۱۰
- ۲- حسين فقير ديدڙ ۱۰۱
- ۳- ميان حامد الله ۱۰۱
- ۴- حمل خان لغاري ۱۰۱
- ۵- الله بخش لغاري ۱۰۲
- ۶- حاجي خان چنگڙي ۱۰۲
- ۷- حاجي عثمان ۱۰۲
- ۸- مصري شاه ۱۰۳
- ۹- پيا شاعر ۱۰۳
- ۱۰- مناقبا ۱۰۳
- ۱۱- مخدوم محمد هاشم ۱۰۴
- ۱۲- نثوي ۱۰۶
- ۱۳- مولوي محمد صلاح ۱۰۶
- ۱۴- مخدوم عبدالرئوف ۱۰۶
- ۱۵- پتي ۱۰۶
- ۱۶- مخدوم غلام محمد ۱۰۶
- ۱۷- بگائي ۱۰۶
- ۱۸- آخوند عبدالرحمان ۱۰۶
- ۱۹- محمد حسن ۱۰۷
- ۲۰- عبدالله ڊڪڻ ۱۰۷
- ۲۱- پير محمد اشرف ۱۰۸
- ۲۲- ڪامارائي ۱۰۸
- ۲۳- خليفو غلام الله ۱۰۸
- ۲۴- ڪلهوڙو ۱۰۸
- ۲۵- پيا شاعر ۱۰۸
- ۲۶- معجزا ۱۰۸

- ۲- مخدوم عبدالله نرئي وارو ۹۰
- ۳- دائري وارن جي سنڌي ۹۰
- ۴- مولوي محمد حسين ۹۱
- ۵- قاضي عبدالڪريم ۹۱
- ۶- حامد ۹۱
- ۷- جنگ نامو محمد حنيفه ۹۲
- ۸- نورنامو ۹۲
- ۹- عهدنامو ۹۳
- ۱۰- چؤ علمي ۹۳
- ۱۱- سراج العابدین ۹۴
- ۱۲- معراج نامو ۹۴
- ۱۳- تشبيه الجاهلين ۹۴
- ۱۴- سراج الاسلام ۹۵
- ۱۵- مخدوم فضل الله ۹۵
- ۱۶- پانائي ۹۵

۱۶- بيت ۹۶

فصل ٽيون ۹۷

مدح، مناجات، مذاقبا

- ۱- مدح ۹۷
- ۲- مخدوم عبداللہ واعظ ۹۷
- ۳- ميان سرفراز ڪلهوڙو ۹۸
- ۴- صدرالدين چارڻ ۹۸
- ۵- پيا شاعر ۹۹
- ۶- مناجات ۹۹
- ۷- شيخ محمد حسين ۱۰۰

فصل چهون

- ۱۲۴ - ۱ - قصيدو
- ۱۲۵ - ۲ - غزل
- ۱۲۶ - ۳ - رباعي
- ۱۲۷ - ۴ - مخمس
- ۱۲۷ - ۵ - مسدس
- ۱۲۷ - ۶ - مشوي
- ۱۲۸ غلام محمد نظاماڻي
- ۱۲۸ علي محمد قادري
- ۱۲۹ مخدوم فضل الله پانائي
- ۱۲۹ سيد حسين علي شاه
- ۲۲۹ سيد غلام مهدي شاه
- ۱۳۰ حاجي محمد حسن

چانڊيو

۱۳۱ مير عبدالجسین سانگي

۱۳۱ مولانا تاج محمود

۱۳۱ اسروئي

۱۳۱ پير زين العابدين شاه

۱۳۲ مولوي غلام الله

فصل ستهون

۱۲۳ مولود خواني

۱۳۳ - ۱ - مولود جي سٽا

۱۳۴ مولود خواني

۱۳۵ سڌو مولود

مخدوم محمد هاشم ۱۰۹

نثوي

۱۰۹ حمل خان لغاري

۱۱۰ ملا بخش سومرو

۱۱۰ شاه محمد ديدڙ

مينهون

۱۱۱ امام بخش

۱۱۲ پيا شاعر

فصل چوٿون

ٺيهر اڪري، لولي، سهرو

۱ - ٺيهر اڪري ۱۱۳

۱۱۴ ملا صاحبڏنو

۱۱۴ آخوند محمد بچل انور

۱۱۵ گل محمد

۱۱۵ پاون علي شاه ساقي

۱۱۶ علي مراد عاصي

۱۱۶ پيا شاعر

۴ - لولي ۱۱۶

۱۱۷ حاجي نواز علي شاه

۱۱۷ خليفو محمد خان

جمالي

۳ - سهرو ۱۱۷

فصل پنجون

۱۱۹ مولود

ڏيڏو مولود ۱۳۶

چوٽڪو مولود ۱۳۶

۲- مداح ۱۳۶

مداح جي مٿا ۱۳۶

مداح جي پڙهڻي ۱۳۷

فصل اٺون

نعتيه شاعري ۽ جوجائزو ۱۳۸

هٿن

ڀاڱو ڏهريون

مولود ۽ نعتيه غزل

۱- شاهه عنايت رضوي ۱۵۴

۲- شاهه عبداللطيف ڀٽائي ۱۵۵

۳- مخدوم غلام محمد ۱۵۵

ڀڳائي

۴- مخدوم عبدالرئوف ڀٽي ۱۵۶

۵- مخدوم محمد اسماعيل ۱۵۶

۶- ڪالو فقير ۱۵۷

۷- حافظ عالي ۱۵۸

۸- پير محمد راشد ۱۵۸

۹- مڇل سرمست ۱۵۹

۱۰- ملا صاحبڏنو ۱۵۹

۱۱- حسين فقير ڏيڏڙ ۱۶۰

۱۲- عبدالرحمان ڏيڏڙ ۱۶۱

۱۳- پير مهدي شاهه ۱۶۱

۱۴- آخوند محمد قاسم ۱۶۲

۱۵- علي محمد خاڪ ۱۶۳

۱۶- واليڏنو فقير ۱۶۴

۱۷- چتو سانگي ۱۶۵

۱۸- شاه محمد ڏيڏڙ ۱۶۶

۱۹- حافظ حامد ۱۶۷

۲۰- حسن بخش شاهه ۱۶۸

۲۱- مولانا غلام صديق ۱۶۹

۲۲- غلام محمد شاه "گدا" ۱۶۹

۲۳- مقيم ۱۷۰

۲۴- رمضان واڍو ۱۷۱

۲۵- مولانا عبدالغفور ۱۷۲

همايون

۲۶- الله بخش عاصي ۱۷۳

۲۷- امام بخش خادم ۱۷۳

۲۸- شمس الدين بلبل ۱۷۴

۲۹- آسورام آسو ۱۷۴

۳۰- غلام سرور ۱۷۵

قادري "فقير"

۳۱- آخوند دين محمد ۱۷۶

۳۲- مير علي نواز علوي ۱۷۶

۳۳- مولانا تاج محمود ۱۸۷

امروٽي

۳۴- مرزا قليچ بيگ ۱۷۸

۳۵- مولوي عبد الله ڊڪڻ ۱۷۸

۳۶- مولانا محمد قاسم ۱۷۹

۳۷- غلام عمر آريجو ۱۷۹

۳۸- محمد هاشم مخدوم ۱۸۱

۳۹- سليمان سوالي ۱۸۲

- ۶۲۔ علی حیدر حیدری ۲۰۳
 ۶۳۔ محمد بخش واصف ۲۰۴
 ۶۴۔ قادر بخش بشیر ۲۰۶
 ۶۵۔ حافظ محمد حیات شاہ ۲۰۷
 ۶۶۔ مولوی محمد شفیع ۲۰۸
 ہاتف
 ۶۷۔ مولانا غلام رسول ۲۱۰
 جتوئی
 ۶۸۔ پرسرام "ضیا" ۲۱۰
 ۶۹۔ نواز علی "نیاز" ۲۱۱
 ۷۰۔ پیرو محمد سائل ۲۱۲
 ۷۱۔ محمد صدیق مسافر ۲۱۵
 ۷۲۔ سرشار عقیلی ۲۱۶
 ۷۳۔ عزیز اللہ مجروح ۲۱۷
 ۷۴۔ مولانا محمد ابرہیم ۲۱۸
 "ناظم"
 ۷۵۔ محمد حسن "سالم" ۲۱۸
 ۷۶۔ گل نصر پوری ۲۱۹
 ۷۷۔ محمد رمضان ثاقب ۲۲۰
 ۷۸۔ ضیا الدین "ضیا" ۲۲۱
 ۷۹۔ یار محمد نانوری ۲۲۲
 ۸۰۔ مولوی محمد صادق ۲۲۲
 ۸۱۔ حافظ امام بخش ۲۲۳
 ۸۲۔ مولانا حاجی ۲۲۴
 احمد ملاح
 ۸۳۔ عبدالفتاح "عبد" ۲۲۴

- ۴۰۔ صالح شاہ جیلانی ۱۸۳
 ۴۱۔ مولانا غلام محمد ۱۸۳
 ملکاٹی
 ۴۲۔ پیر علی اصغر شاہ ۱۸۴
 "علی"
 ۴۳۔ مولانا محمد عثمان ۱۸۴
 قرانی
 ۴۴۔ آغا غلام نبی صوفی ۱۸۵
 ۴۵۔ ہدایت علی نجفی تارک ۱۸۶
 ۴۶۔ صفی الدین "فدا" ۱۸۸
 ۴۷۔ لاکو ۱۸۸
 ۴۸۔ مولوی محمد عاقل ۱۸۹
 ۴۹۔ علی محمد قادری ۱۹۰
 ۵۰۔ حافظ نوح پنوہر ۱۹۱
 ۵۱۔ حافظ جان محمد ہالائی ۱۹۱
 ۵۲۔ حافظ محمد اسحاق ۱۹۲
 ۵۳۔ حکیم فتح محمد ۱۹۲
 سیوہائی
 ۵۴۔ غلام احمد نظامی ۱۹۳
 ۵۵۔ مولوی عبدالکریم ۱۹۴
 کھاڑو
 ۵۶۔ گل محمد زیب ۱۹۵
 ۵۷۔ مولا بخش پتو ۱۹۹
 ۵۸۔ مخدوم محمد صالح ۲۰۰
 پٹی
 ۵۹۔ مولانا غلام عمر جتوئی ۲۲۲
 ۶۰۔ احمد علی کامران ۲۰۲
 ۶۱۔ جمع خان غریب ۲۰۳

- ۲۳۰ - کمال فقير
 ۲۳۱ - ۴ - مداحون
 ۲۴۱ - صدرالدين چارث
 ۲۴۱ - ميان سرفراز
 ۱۴۲ - ۵ - مناجات
 ۱۴۲ - مخدوم عبداللہ واعظ
 ۲۴۳ - ميان حامد اللہ
 ۲۴۳ - ۶ - نبيہ اکري
 ۲۴۳ - آخوند محمد بچل انور
 ۱۴۳ - ملا صاحب دنو
 ۲۴۳ - ۷ - لوليون
 حاجي نواز علي شاه
 ۲۶۵ - ۸ - مخمس
 ۲۴۵ - غلام عمر آريجو
 ۲۴۶ - آغا گل حسن "گل"
 ۲۴۸ - ۹ - مسدس
 ۲۴۸ - اللہ بخش ابوجهو
 ۲۴۹ - محمد بخش واصف
 ۱۵۰ - ۱۰ - مسقط
 ۱۵۰ - مولانا محمد شفيق
 ۱۵۱ - حاجي مراد خان
 چانديو
 ۱۵۴ - ۱۱ - مثنوي
 ۱۵۴ - عبداللہ بسمل
 ۱۵۵ - ۱۲ - قطعات
 ۱۵۵ - محمد هاشم مخلص

- ۲۲۵ - ۸۴ - انجم هالائي
 ۲۲۶ - ۸۵ - محمد رمضان "آزاد"
 ۲۲۷ - ۸۶ - در محمد قريشي
 ۲۲۷ - ۸۷ - مڪندر خان كوسو
 ۲۲۸ - ۸۸ - آخوند عبداللطيف
 ۲۲۹ - ۸۹ - عبداللہ اثر
 ۲۳۰ - ۹۰ - مولوي ثناء اللہ ثنائي
 ۲۳۰ - ۹۱ - عبدالڪريم گدائي
 ۲۳۱ - ۹۲ - گل حسن "گل"

ڀاڱو ٻيو

- ۲۳۴ - ۱ - بيت
 ۲۳۴ - شاه عنايت رضوي
 ۲۳۴ - شاه لطيف
 ۲۳۴ - خواجه محمد زمان
 ۲۳۵ - ۲ - الف اشباع
 ۲۳۵ - حقيقت محمدي -
 گر هوڙي
 ۲۳۶ - معجزو - مخدوم
 محمد هاشم نثوي
 ۲۳۷ - معجزو - مخدوم
 غلام محمد بگائي
 ۲۳۷ - مناقبو - مولوي
 محمد صلاح
 ۲۳۹ - ۳ - مڪبت
 ۲۳۹ - مخدوم عبداللہ
 نرئي وارو

۲۷۲ ۱۵- تتبع

علامہ همايون جي
مولود تي تتبع

۲۷۲ علي نواز علوي

۲۷۳ آغا صوفي

۲۷۴ مولانا تاج محمود

امروني

۲۷۵ صالح شاه جيلاني

۲۷۶ غلام رسول جتوئي

۲۷۷ پير محمد معشوق شاه

۲۷۸ لطف الله بدوي

۱۶- ۲۷۹ ثنائي جي صناعي

۱۷- ۲۸۰ نعتيم غزل چئن زبانن ۾

مخدوم الله بخش

۱۸- ۲۸۱ رباعيون - حڪيم

فتح محمد سيوهاڻي

۱۹- ۲۸۲ وچوڙي جا ورلاپ

محمد اشرف مداح

۲۸۳ ضميمو- شاعرن جو

تعارف

۲۹۴ ۲۰- ماخذ

۲۵۵ لطف الله بدوي

۲۵۶ ۱۳- ترجمو

سورة والضحيٰ جو ترجمو

۲۵۶ مولانا محمد عثمان

نورنگ زادو

قصيدي بردي جو ترجمو

۱- ۲۵۷ علي محمد مهيري

۲- ۲۵۸ عبدالله اثر

۱۴- ۲۵۹ تضمين

مخمس- سيد فاضل شاه ۲۵۹

مسدس- محمد آدم ۲۶۱

مخمس- اسد الله شاه ۲۶۳

مخمس- شمس الدين بلبل ۲۶۷

حافظ عبدالله بسمل ۲۶۸

شيخ معدي ۽ جي شعرتي تضمينون

۲۷۰ مير علي نواز علوي

۲۷۱ قاضي نبي بخش

۲۷۱ لطف الله بدوي

(۲۸) نعتیه غزل

- معراج هليو سرتاج نبي، ڪري ويس وڳا وهواه بنا،
 جبرئيل ٿيو صدقي صدقي، چئي اي صل علي وهواه بنا.
- ۱- بيٺا ملڪ فلڪ جا قطار ڪري، لويو دُرج ڪوهه رجا نثار ڪري،
 هڪ ٻئي کي چون جيءُ جان فدا، آيو نور هدا وهواه بنا.
- ۲- جيڪي مرسل سان موجود هئا آدم کان وٺي تان عيسيٰ،
 جنهن جئن ٿي ڏٺو تنهن هئن ٿي چيو، محبوب خدا وهواه بنا.
- ۳- جڏهن قاب قوسين (۱) جو قرب لڌو، تڏهن اوداني (۲) جو اسرار آڌو،
 تڏهن پردو کڻي حق هيئن ٿي چيو، منهنجو ماه لقا وهواه بنا.
- ۴- گلزار خدائي جو گل ڦل، مقصود مڙهي مخلوق جو ڪل،
 تنهنجو مدح سراسر ڪين "بلبل"، ڪريءَ جي صدا وهواه بنا.

— شمس الدين بلبل

(۲۹) سولود

- ٿلهه- اندر ۾ طلب رک مومن، سدا الله اڪبر جي.
- ۱- اندر سمجهاه من ماري، نه وڃ تون ٻئي جي اوتاري
 پڙهو صلواة کي ساري، رسول الله پيغمبر جي.

- (۱) قاب قوسين = ڪمان جي ٻن گوشن جي وچ ۾.
- (۲) او ادنيٰ = يا اڃا ان کان به وڌيڪ ويجهو.
- (مٿيان ٻئي الفاظ معراج جي متعلق آهن ۽ ٻئي قرآن مجيد جا الفاظ آهن. الله تعاليٰ حضور جن سان پنهنجي ملاقات جو ذڪر ڪندي فرمايو آهي ته نبي ڪريم ﷺ معراج واري رات الله تعاليٰ سان ملاقات ڪرڻ وقت، الله تعاليٰ جي ذات هاڪ کي ايترو وڃها هئا، يعني الله تعاليٰ ۽ رسول جي وچ ۾ ايترو فاصلو هو، جيترو ڪمان جي ٻن گوشن ۾ هوندو آهي يا اڃا ان کان به وڌيڪ ويجهو).

۲۔ لاڻو سين لوڪ جو ملعو،
 ٻڙهيو سين قلب مان ڪلمو،
 ۳۔ چوي آسُو پراڻي سان،
 ورتيم دامن سچائي سان،
 ڪڍيوسين غير سڀ دل مون
 لڻي پلڪار محشر جي
 ڇڏائيندو پاڻ پلاڻي سان
 رسول الله انور جي.

- آسورام "آسو"

(۳۰) نعتيه غزل

والشمس الضحى وصف آهي روڻي محمد،
 والليل بيان وصف ٿي گيسوڻي محمد،
 آ مطلع انوار خدا روڻي محمد،
 دل منهنجي جو ڪعبو آ سدا ڪوڻي محمد،
 گردون ۾ خورشيد هلال انجي صفت آهي،
 هيءَ روڻي محمد هو آ ابروڻي محمد،
 الله جي وحدت جو اشارو ٿو ڏيکاري،
 صورت ۾ الف جي قدر دلجوڻي محمد،
 احمد جي پسند خلق خدا پاڪ کي آهي،
 ڇا صلي علي آهي نڪو خوڻي محمد،
 ڇا حسن جو جذبو آهي الله جي قدرت،
 خالق ۾ آهي شيفتءِ روڻي محمد،
 الله الصمد قرب هو معراج ۾ ڪهڙو،
 قوسين کان پڻ ويجهو هو زانوڻي محمد،
 جبرئيل جي جاھ نہ هئي جاڻي وڃڻ جي،
 نعلين سان هئي تائب تڱا ٻوڻي محمد.

سيد صالح شاه جيلاني: ولد غلام محي الدين شاه،
 راڻيپور درگاه جو سجاده نشين، ولادت ۱۸۶۹ع، وفات ۱۹۳۵ع.
 مولانا غلام محمد ملڪاڻي: وڏو عالم ۽ استاذالاساتذہ،
 ويٺل ڳوٺ ملڪاڻي ضلعو دادو، ولادت ۱۸۶۰ع وفات ۱۹۳۵ع.
 پير علي اصغر شاه "علي": پير صاحب پاڳاري حزب الله
 شاه (تخت ڏسي) جو ٽيون نمبر فرزند، ولادت ۱۸۶۱ع،
 وفات ۱۹۳۵ع.

مولانا محمد عثمان "قراني": ولد حافظ جام، ذات پٺيرو،
 ويٺل ڳوٺ دينگاڻ پرڳڙي، ضلعو ٿرپارڪر، ولادت ۱۸۷۹ع،
 وفات ۱۹۳۶ع.

آغا غلام نبي صوفي: ولد آغا گل حسن دراني پٺاڻ،
 ويٺل شڪارپور، درازا درگاه جي سائين سخي قبول محمد
 دوئم جو مريد، ولادت ۱۸۸۹ع، وفات ۱۹۳۸ع.

هدايت علي نجفي تارڪ: ولد فقير الهداد، ذات تونيم
 ويٺل ڳوٺ لعلو رانڪ، ضلعو لاڙڪاڻو، ولادت ۱۸۸۹ع،
 وفات ۱۹۳۹ع.

صفي الله "فدا": شڪارپور جي علوي خاندان مان، والد
 جو نالو مولانا مير اسين الله، ولادت ۱۸۸۷ع، وفات ۱۹۴۱ع.

مولانا محمد عاقل عاقل: ولد آخوند الله ڏنو سومرو،
 ويٺل ڳوٺ عاقل ضلعو لاڙڪاڻو، ولادت ۱۸۵۱ع، وفات ۱۹۴۱ع.

علي محمد قادري: ولد بهاؤالدين قادري، ويٺل لاڙڪاڻو
 وفات ۱۹۴۱ع، عروضي شاعري ۽ مشاعرن کي ترقي ڏيندڙ.

آسورام "آسو": ولد ڏانڊو رام ويٺل هالا پراڻا، ڄم
 ۱۸۵۴ع، ديهانت ۱۹۳۱ع.

حافظ نوح پٺوهر: ولد محمد عمر، ويٺل غلام پٺوهر
 ضلعو دادو، ولادت ۱۹۱۸ع، وفات ۱۹۴۲ع.